

ГЕНАДИЙ МАКСИМОВИЧ ШЕРШЕ ЛА ФАМ

Превод от руски: Саша Никифорова, 1975

chitanka.info

Телефонът извънтя. Комисарят Брюо остави цигарата си и бавно вдигна слушалката. Той разговаря известно време, после затвори телефона и се обърна към Тексие:

— Тази сутрин в травматологичната клиника е намерен трупът на главния хирург Мариус Кристиан. Известна личност. Често в неговата клиника спасяваха хора, осъдени от други лекари като безнадеждни. Беше първокласен специалист. С една дума — златни ръце. И въпреки това сутринта са го намерили пронизан с нож за разрязване на книги. Не разбирам кой би могъл да вдигне ръка на такъв човек! Както и да е, залавяйте се за работа, Тексие.

След половин час Пиер Тексие вече влизаше в малкия красив парк на клиниката. Колата се насочи към бялата шестетажна сграда с балкони. Почти на всеки имаше по някой бинтован пациент, излегнат в шезлонг или в стол на колелца. Очевидно сградата бе планирана така, че болните, които още нямат сили да слизат в парка, да могат да седят на чист въздух. На първия етаж вместо балкони имаше широка открита тераса, от която няколко стълби водеха право в парка.

— Влезте, влезте, ние ви очакваме — посрещна инспектора една около тридесет и пет годишна жена с бледно, разплакано лице.

Те преминаха по дълъг коридор и влязоха в малка приемна. Там се бяха събрали няколко души в бели престилки. В своя тъмен и не съвсем нов костюм Тексие се почувствува малко неловко сред тях.

— Заместник-главният лекар Ерсан — представи му се възпълен мъж с оредял венец от посивели коси около вече оплешевялото теме.

— Инспектор Тексие — каза Пиер и протегна в отговор ръка. — Къде е убитият?

— В неговия работен кабинет — отвърна Ерсан и кимна към вратата.

— Надявам се, че нищо не е пипано? — както винаги в подобни случаи запита инспекторът.

— Не, не! Естествено, че не! — някак по детски заклати глава заместник-главният лекар. — Щом го открила, чистачката се втурнала към моя кабинет. Той е на няколко метра отук. Аз вече бях дошъл на работа. Вчера имахме един твърде сложен случай и пристигнах порано, за да сляза в палатата и да прегледам още веднъж по-внимателно пациента. И веднага дойдох тук. Дори нямаше нужда да го преглеждам, за да се убедя, че Мариус е мъртъв. Ножът е попаднал

точно в сърцето. Все пак, без да докосвам нищо, го приближих и го прислушах със стетоскопа. Сърцето не биеше. Тогава излязох и заключих кабинета. След мен никой не е влизал вътре.

— Отворете кабинета, за да направя огледа — инспекторът се приближи до вътрешната врата. — Само, моля, никой да не ме безпокои.

— Да, да, разбира се. — Ерсан извади от джоба си ключа, отвори вратата и се отдръпна.

— Ще ви бъда благодарен, ако почакате малко тук — рече Пиер и влезна в кабинета, — много вероятно е да възникнат някои въпроси.

— Разбира се, разбира се — пак повтори Ерсан.

Тексие затвори врата след себе си и се огледа. Просторен, светъл кабинет. Прозорецът заемаше цялата стена. Завесата бе спусната. В отсрещния ъгъл диагонално бе разположено голямо писалище, затрупано с книжа. Върху него — старинен прибор за писане, съвършено ненужен, макар и твърде красив, един селектор и обикновен телефон. До тях — модерна лампа с дневна светлина.

Проснат на пода, лежеше мъж в бяла престилка. Навити до лактите ръкави, здрави космати ръце, пръстите впити в дебелия мъхест килим в последния предсмъртен миг. Точно под лявата плешка стърчеше забита до дръжката... шпага. Пиер дори подскочи, като я видя, и едва после съобрази, че големината на дръжката е няколко пъти по-малка от обикновената. Когато се наведе над трупа, видя, че цялата дръжка е обсипана с доста едри рубини. И макар че не разбираше особено от антики, инспекторът не се усъмни, че шпагата е твърде старинна изработка. Наоколо ѝ имаше кръгло петно от съсирена кръв.

Инспекторът отвори чантата си, извади чиста кърпа, хвана внимателно дръжката, бавно измъкна малкото оръжие и го постави в предварително приготвения плик. После обърна мъртвеца по гръб. Волево, съвсем леко изкривено в гримаса от болка лице, едва посивели гъсти коси, започнали леко да оредяват на челото. Дебели, тъмни и склучени вежди. Престилката разкопчана.

Пиер обърна внимание, че Кристиан нямаше сако. Потърси с поглед и видя шкафа-гардероб между многобройните рафтове с книги. Най-вероятно е там. Разгледа съдържанието на джобовете на панталона и престилката. Нищо интересно освен голяма носна кърпа,

няколко ключа — единият явно от сейф. За всеки случай прибра ключовете в плика.

Инспекторът се изправи и започна да оглежда кабинета. На около два метра от убийтия имаше ниска масичка. Върху ѝ стоеше още неотворена бутилка вишнев ликьор. В нишата имаше барче с няколко скъпи кристални чаши, отворена бутилка коняк, още една, но запечатана, и три бутилки червено вино.

„Най-вероятно е да са го убили, когато е извадил бутилката с ликьора и се е обърнал за чашките — помисли си Тексие. — Но ако се е канел да пие с този човек, значи го е познавал.“

Пиер приближи до писалището и забеляза, че лампата светеше. Заключение, че убийството е извършено през нощта, не беше трудно. За да стане по-светло в помещението. Тексие дръпна завесата и едва сега забеляза, че прозорецът не е съвсем затворен. В средата му имаше стъклена врата, която извеждаше на терасата. В ключалката стърчеше ключ. Пиер извади кърпичката си и го завъртя. Вратата се отвори безшумно. Инспекторът разгледа ключалката и видя, че като се хлопне вратата отвън, ключалката се заключва сама. Затвори вратата, извади ключа и го прибра.

Сред книжата върху писалището имаше пепелник. В него лежах няколко угарки. Един поглед бе достатъчен, за да види, че са от различни марки цигари. От едната стоеше дълго стълбче пепел — очевидно бе оставена в пепелника запалена и сама е дотлеяла докрай. Пиер прибра и нея в плик.

„Но ако пепелникът е тук, значи хората са седели в тези кресла, а не до масичката при бара — каза си Тексие. — А креслата са две, столовете, не са побутвани от местата им — значи вероятно тук са били само двама души. Интересно, дали Кристиан е имал свое любимо място?“

Той отвори вратата и запита стоящия до нея Ерсан:

— Кажете, моля ви, когато доктор Кристиан разговаряше с някого, къде седеше най-често? Искам да кажа, все едно ли му беше къде, или имаше предпочитание към някое от креслата?

— Да, да, разбирам ви — отвърна заместник-главният лекар. — Той винаги сядаше в дясното кресло. Дори ако някой, без да знае, заемеше мястото му, Кристиан винаги го помолваше да се премести. Защо?

— Просто така, от любопитство — отвърна Пиер и пак затвори вратата.

Той извади от джоба си лупа, понечи да разгледа с нея креслото, но си каза, че май вече е време да запуши. Извади лулата си, натъпка я с тютюн и дръпна с наслаждение. После пак се наведе. След щателно изследване откри няколко дълги тъмносини влакна, които внимателно сложи с пинцетата в плика. После разгледа пода пред креслото. Там откри доста прах, макар че наоколо почти нямаше.

„Да, очевидно този човек е влязъл при Кристиан откъм терасата. Ако бе влязъл през главния вход, нямаше да има толкова прах по краката му. Там до вратата има мека изтривалка, а в коридора е такава чистота, че можеш да легнеш с бели дрехи“ — размишляваше Пиер.

Той остана още малко в кабинета, оглеждайки всичко, което би могло да представлява интерес. Сакото действително висеше в гардероба, но портфейлът с парите и документите си беше в джоба. Като взе бутилката с ликьор, макар че бе твърде малко вероятно Кристиан да я е подавал някому, той напусна кабинета.

— Е, какво става, какво става? Открихте ли нещо? — скочи насреща му Ерсан.

Пиер вече няколко пъти забеляза смешната му привичка да повтаря по два пъти първите думи на фразите си и се усмихна.

— Засега нищо интересно — отвърна той на Ерсан и на всички останали, които се бяха стълпили в приемната. — Заклучете вратата и се погрижете никой да не влиза в кабинета. Дори по-добре ще е да ми дадете ключа и да се разпоредите да ми дадат и втория, ако съществува такъв.

— Не, не, вторият ключ беше у Мариус.

— Така ли? Тогава вече е у мен — отвърна Пиер. — Кажете ми, моля, има ли втори ключ от вратата към терасата?

— Точно в това, точно в това е цялата работа, че втория Мариус го изгуби преди две седмици и сега има само един ключ. Нов не сме поръчвали.

— А къде бих могъл да поговоря с вас насаме? — Инспекторът плъзна поглед върху доста внушителната група присъстващи.

— Разбира се, разбира се, ще отидем в моя кабинет. Там никой няма да ни безпокои.

Ерсан хвана инспектора за лакътя, изведе го от приемната и го поведе към дъното на коридора. В лявата си ръка Пиер носеше чантата с всички пликосе и пакети. Естествено, по-просто би било веднага да бе взел със себе си експерта. Но старият Пруво, с когото трябваше да работи Тексие, независимо от туй, че бе великолепен специалист, беше удивително скучен, вече доста отпуснат и имаше противния навик да се пъха, дето не му е работата, и да поучава всеки, който е макар и с две-три години по-млад от него. А Пиер беше най-младият сътрудник в отдела.

Затова инспекторът бе сключил негласно споразумение с Пруво, според което си вършеше всичко сам, доколкото можеше да се справи естествено, а към стария експерт се обръщаше по-късно и само в краен случай. От своя страна, Пруво не се лепваше за Тексие със своите поучения и изпълняваше всичко необходимо в твърде кратък срок. И Пиер влачеше чантата си, макар обикновено тя да се търкаляше най-често в колата му. Но сега очевидно ще се наложи да извика Пруво, защото трябваше да се сверяват отпечатъците от пръсти и другите следи по предметите, които беше взел със себе си. И още веднъж да се огледа щателно целият кабинет. А по въпроса за щателността Пруво бе незаменим.

Щом влязоха в кабинета на Ерсан — доста по-скромен от този на шефа му, инспекторът поиска позволение да телефонира и набра номера на Пруво. Старият експерт го изслуша, измърмори нещо неразбрано и заяви, че пристига. Пиер поблагодари и остави слушалката.

— Първото, което бих искал да ви запитам — обърна се той към Ерсан, — е: откъде е попаднал в кабинета този нож или по-точно тази малка шпага?

— Разбира се, разбира се, аз знам нейната история — отвърна лекарят. — Това е твърде старинна вещ. Някой от далечните прадеди на Мариус имал шпага, подарена му от краля. Собственикът ѝ се гордеел с нея и много я обичал. Затова поръчал умалено колие към приборите си за писане — тези, които видяхте върху писалището на Кристиан, нож за разрязване на книги във вид на шпага. Най-интересното е, че на времето този прадедо бил заклан с шпагата — не ножът, а истинската. Ако не се лъжа, това сторил един от слугите му. После шпагата се изгубила, но миниатюрният ѝ двойник се запазил в

семейството и преминавал от баща на син. Мариус много държеше на тази реликва и няколко пъти съм го чувал да казва, че сигурно ще го заколят с нея. Ако би могъл да знае, че точно тъй ще се случи... Да, ножът е отлична изработка. И великолепна стомана — реже не само хартия. А дръжката... Това е просто произведение на изкуството. Рубините са истински, старинно шлифовани. Вие навярно сте я взели със себе си. Постарайте се да не се загуби. Мариус има син и тя трябва да остане на него. Такава е традицията.

— За пропадане няма да пропадне — спокойно изрече Пиер и пусна струйка дим от лулата си, — само не съм уверен, че ще я върнем на сина му. Защото това е оръжие, с което е извършено убийство. А такива неща не се връщат. Но ви обещавам да направя всичко, което е по силите ми.

— Благодаря, благодаря — поклони се Ерсан.

— Знаете ли, имам впечатлението, че сте били твърде близък приятел с Кристиан — инспекторът погледна заместник-главния лекар право в очите. — Наричате го по име, прекрасно познавате историята и традициите в семейството му...

— Действително, действително — припряно го прекъсна Ерсан, — ние бяхме приятели. Все пак заключението ви не е напълно правилно. Почти всички в клиниката се обръщаха към Кристиан по име, както и той към тях. Беше с прости и непринудени обноски, знаете, много леко се работеше с него. А и историята на шпагата е известна на мнозина. Той обичаше да я разказва.

— Искрах да ви попитам и друго. Нощем заключвате ли вратата на клиниката?

— Да, заключваме я. Отвън има звънец и ако някой неочаквано пристигне, може веднага да извика дежурния. Вие предполагате, че това е станало през нощта ли?

— Имам известни основания — инспекторът си спомни за включената лампа на масата и спуснатите завеси, — но по-точно ще разберем след експертизата.

— Но аз разпитах всички, които са дежурили тази нощ. В клиниката никой не е влизал — някак изненадано произнесе Ерсан.

— Напълно ли изключвате възможността убиецът да е някой от сътрудниците ви?

— Дума да не става, дума да не става! Всички го обичаха или поне много го уважаваха. Той беше великолепен хирург, винаги готов да помогне, да подсказе, да сподели опита си... Не, това е невъзможно... Ние всички разбирахме, че без него просто не бихме могли. Разберете, той извършваше такива операции, на каквито никой от нас не е способен...

— Да предположим, че сте прав. Но тогава кой? Сам казахте, че през нощта никой не е идвал. Я вижте какво, а Кристиан ползуваше ли вратата, която води за терасата?

— Да, да... Аз съвсем забравих за нея. Действително неговият кабинет е единственият, който има такава врата. Наистина той рядко я използваше, само понякога излизаше на слънце към обед.

— Вие казахте, че ключът от нея се е изгубил. Как е станало това?

— Не зная, просто чух как Мариус помоли сестрата да му направи ключ от тази врата, понеже неговият бил изчезнал.

— И последен въпрос: в кабинета на Кристиан има барче. Той обичаше ли да си попейва някоя и друга чашка?

— Не, държеше го предимно за приятелите, които често го навестяваха в клиниката. Той самият изпиваше по някоя малка чашка коняк или червено вино само след тежка операция или в края на някой по-уморителен работен ден.

— Благодаря ви — каза Пиер, — а сега ще ви помоля да ми изпратите всички, които са дежурили тази нощ.

— Добре, добре — Ерсан стана.

Инспекторът поговори с хората, но не научи нищо повече от това, което вече му бе разказал Ерсан.

Когато се освободи, разбра, че Пруво, на когото бе дал два часа преди това ключа, вече е свършил работата си, трупът бе отнесен, а експертът го чакаше.

Тексие влезе в приемната и Пруво го присрещна с мърморене.

— Не си мислете, че ви чакам. Просто не взех чантата заедно с ключа и затова реших да тръгна с вас.

Те седнаха в колата на Пиер и скоро пристигнаха в управлението.

* * *

На другия ден Тексие най-напред отиде да разбере какво е показала експертизата. После се върна в кабинета си, запали лулата и се замисли.

„И тъй, какво имаме налице? — започна да изрежда той на ум. — Първо, според експертите, Мариус Кристиан е убит някъде между десет и дванадесет през нощта. Второ — освен отпечатъците, които самият той е оставил, няма никакви други: нито върху шпагата, нито по ключа от вратата към терасата, нито по телефона, върху бутилката с ликьор... Трето — тъмносините влакнџца най-вероятно са от дрехите на Кристиановия гост, понеже не бяха на «неговото» кресло, а и в гардероба дреха с такъв цвят няма. Четвърто — угарките в пепелника. Действително това са не само различен сорт цигари, но и са ги пушили различни хора. Пето — всички, които са дежурили през онази нощ, в един глас твърдят, че през главния вход на клиниката не е влизал никой. Тъй че ако убийството не е извършено от вътрешен човек, то Кристиан е пуснал убиеца откъм терасата. От друга страна, пазачът в парка се кълне, че през това време не е видял никого. Но това нищо не значи. По разпореждане на самия Кристиан вратата на парка не се заключва нощем. Мариус е смятал, че ако посред нощ докарат тежко ранен пациент, бавенето пред градинската врата може да се окаже съдбоносно.

Да, не сме много богати откъм факти — реши инспекторът, — но все пак може да се направят някои изводи. Най-интересното си остава липсата на отпечатъци от друг човек в стаята, докато тези на Кристиан са запазени навсякъде. Как би могло да се случи това? Не е възможно един човек да стои с ръкавици, без жертвата му да забележи, нали? Естествено, не! Значи Кристиан ги е видял, но това не го е смутило. Защо?“

За Тексие беше ясно, че убиецът не е могъл да изличи собствените си следи, без да изличи тези на Кристиан.

„Чакай, чакай! — помисли си изведнъж инспекторът. — Ами ако при хирурга е дошла някоя жена и уж от разсеяност забрави да си свали ръкавиците, това не би му направило впечатление. Жена... жена... Че какво пък, напълно възможно е. Още повече, че той е извадил ликьор, а ако гостът беше мъж, Кристиан по-скоро би му предложил коняк.

Да, но по угарките нямаше следи от червило. А защо трябва непременно да има? Нима всички жени задължително го употребяват?

И тъй, както казват французите, «шерше ла фам!». С това и ще се заема!“

* * *

— С какво мога да ви бъда полезен? — запита заместник-главният лекар, когато Тексие влезе в кабинета му.

— Вие сте били приятел на Кристиан и би трябвало да знаете отношенията му с жените. Навярно е имал любовница сред сестрите? — запита Тексие и се настани в креслото.

— Не бих казал. Макар че обичаше жените, особено младичките. В това отношение не беше безгрешен. — Ерсан се разсмя. — Отлично разбирам защо ме питате. Навярно допускате, че някоя от предишните му любовници е решила да си отмъщава. Но аз съм напълно убеден, че не е така. Първо на първо познавам хората, които работят в областта на медицината. За тях някои проблеми не представляват такава сложност, както за останалите. Те се отнасят към всичко много по-просто. И второ: за тези девойки Мариус Кристиан беше преди всичко велик хирург, почти вълшебник, бог! И те не биха вдигнали никога ръка върху му. Нима човек убива своите богове? Естествено, за мен е ясно, че аргументите ми не значат нищо за вас и вие естествено ще искате сам да проверите всичко. Ще ви помагам с удоволствие.

Цели три дни изгуби инспекторът за проверката на тази версия. Разговаря с всички жени, които работеха в клиниката, и дори с онези, които вече бяха я напуснали. Постепенно Тексие трябваше да се убеди, че Ерсан все пак бе прав.

Пиер се прибра в кабинета си и седна да обмисли положението. Дните минаваха, а не бе напреднал нито крачка. Вече започна да се съмнява, че убийството е извършено от жена. Всъщност защо някоя жена да не е била при Кристиан, а убиецът да е дошъл след нея?

„Но преди да отхвърлим версията — размишляваше инспекторът, — трябва да разберем дали наистина сме изчерпали всички възможни причини за убийство. Кристиан е бил хирург. Да опитаме да започнем оттук. Една жена би могла да вдигне ръка върху него само ако... ако,

да речем, по време на операция е направил нещо не както трябва — може би я е обезобразил, осакатил... Но тук постъпват пациенти със сериозни травми и те едва ли разчитат да излязат от клиниката по-красиви, отколкото са били преди това... Второ: жената би могла да го убие и за това, че не е спасил любимия ѝ човек...

Чакай, чакай! Че този вариант е напълно възможен. Трябва веднага да узнаем за всички смъртни случаи в клиниката през последно време. Може би това ще даде някаква нишка. Ако пък не даде, ще трябва да се разделим с версията за жената-убиец.“

Инспекторът изгърси лулата си в пепелника, стана и отиде да потърси отново Ерсан.

— Е, убедихте ли се в това, което ви казвах? — запита Ерсан, когото Тексие срещна още в коридора.

— В общи линии да — отвърна инспекторът с тона на човек, комуто не се ще да си признае, че е нямал право. — Но сега ме интересува друго. Кажете, имате ли списък на смъртните случаи във вашата клиника? Интересуват ме последните един-два месеца.

— Не, не, ние не съставяме такива списъци, а и случаите не са много. Поне така беше до смъртта на Мариус. Сега не зная как ще бъде. А на нас не са ни нужни нито списъци, нито дори картони с историята на заболяването. За всичкото това деловодство у нас се грижи компютърът...

— Кой? Кой? — не вярвайки на ушите си, запита Тексие.

— Казах компютърът. Той върши не само това, но и следи за тежко болните. Нима не сте обърнали досега внимание колко малко младши медицински персонал имаме тук? А всъщност съвсем не е нужно една медицинска сестра да стои непрекъснато до леглото на пациента, понесъл сложна операция. От датчиците, прикрепени към тялото на болния, в компютъра постъпва информация за състоянието му и той може да следи има ли, или няма отклонения от нормата. И само в критични моменти извиква сестрата или лекаря.

Нали ме разбирате, компютърът има редица преимущества. Той никога не се изморява, помни кога трябва да се даде лекарството на болния, какви процедури са му необходими. Измерва постоянно температурата. И за всичко съобщава на сестрата и на лекаря, защото в ординаторните и при дежурната сестра има съответно пултове...

И това съвсем не е всичко. Знаете ли как се мъчехме по-рано да разгадаваме чуждите почерци, за да научим историята на болестта. А сега това е безпредметно, дори самата история на заболяването вече, както ви казах, не ни трябва. Когато лекарят се нуждае от сведения за пациента, той запитва компютъра и само за секунди машината му подбира всичко необходимо. Компютърът може да даде информацията както в зрителен образ, тоест на екрана, така и в слухов, тоест с глас. Ако се налага, отпечатва всички тези данни на специални бланки, като отклоненията от нормалното дава в други цветове.

Повярвайте, инспекторе, за нашия компютър е нищо да ви осведоми за всички смъртни случаи в нашата клиника. Да вървим.

Те отидоха в машинната зала на клиниката. Външно тя по нищо не се различаваше от всички, които Тексие беше виждал дотогава. Все същите метални кутии, същите пултове. Ерсан и инспекторът приближиха до един от тях. Заместник-главният лекар се разпореди да дадат на Тексие всички сведения, от които има нужда, и само след няколко минути Пиер държеше в ръцете си няколко стандартни картончета. Той отиде в освободения за него кабинет и започна да ги изучава.

Картончетата бяха десет. Шест от тях той веднага отдели настрана. Хората, които бяха регистрирани там, бяха умрели преди операция. От останалите след кратко размисляне отстрани още две — бяха на възрастни хора, чиито родственици едва ли биха били толкова възмутени, че Кристиан не е успял да ги спаси. Останаха две картончета. Едното от тях бе на млад мъж, баща на две деца. Преживял автомобилна катастрофа и починал пет дни след операцията. Това бе станало една седмица преди убийството.

Последното картонче беше на млада девойка. Също жертва на автомобилна катастрофа. Умряла на третия ден след постъпването ѝ в клиниката. В графата, в която трябваше да бъде вписано кой е извършил операцията, мястото бе празно. Вероятно по тази причина инспекторът реши да започне с този случай, макар и мъчно да си представяше кой би могъл да седне да отмъщава за мъртвата девойка. Много възможно бе върху избора на Тексие да окаже влияние и обстоятелството, че младото момиче е живеело само през няколко преки от собствения му дом.

„Добре — реши инспекторът, — утре сутрин ще отида на този адрес. И ако не откроя нищо интересно, ще проверя и за младия мъж. А ако и там няма нищо... ех, ще обиколя и другите.“

На другата сутрин рано инспекторът се изкачи до етаж, посочен в картончето. На вратата имаше табелка „Симона Девил“. Тексие натисна звънеца. Изминаха няколко минути преди вратата да се отвори. На прага застана млада жена на около двадесет и пет години с нервно, но красиво лице. Очите ѝ бяха зачервени — от плач или от безсъние.

— Кого търсите? — тя недоволно изгледа Тексие.

— Търся някой от роднините на Мари Девил — гласът му беше малко глух, както винаги в такива случаи.

— Аз съм нейна роднина. Какво искате? — все така недоволно запита жената.

— Вие сте нейна сестра, нали? — Пиер говореше като човек, убеден в правотата си.

— Не, аз съм майка ѝ — този път съвършено спокойно отвърна жената.

— Какво? — само успя да смотолевя удивеният Пиер.

— Казах ви, че Мари беше моя дъщеря. А вие кой сте?

— Инспектор Тексие от полицията. Може би все пак ще е по-добре да влезем вътре? Тук не е съвсем удобно за разговора.

— Да, естествено, заповядайте — уморено го покани жената и те влязоха в малка стая, очевидно трапезария.

Пиер разгледа събеседницата си още веднъж на дневна светлина. Не, в никакъв случай не можеха да ѝ се дадат повече от двадесет и пет години. Но нали Мари Девил е починала на двадесет и три? Как тогава тази жена ще ѝ е майка? Тексие не намираше отговор на този въпрос.

— Седнете — жената му посочи едно кресло. — Знаех, че рано или късно ще дойдете. Тоест, не лично вие, но някой от вашите. Макар че не допусках да ме откриете толкова скоро. Нямам намерение да отричам. Да, аз убих Мариус Кристиан и не съжалявам за това. Но преди да ви разкажа какво се случи, искам да ви покажа нещо.

Жената стана, влезе в съседната стая и след минута се завърна със снимка в ръка. Постави я пред Пиер. Инспекторът я погледна. На снимката се виждаше жената до него и една друга, към четиридесет и пет годишна, вероятно майка ѝ, защото си приличаха.

— Кой е това, според вас? — попита жената.

— Струва ми се, че тази отдясно сте вие, а другата е вашата майна, навярно.

— Не, вдясно е дъщеря ми, Мари, а вляво съм аз — Симона Девил. Снимката е направена преди две години.

Като погледна разстроеното и нищо неразбиращо лице на инспектора, жената продължи:

— За да ви стане всичко ясно, ще разказвам поред. Мъжът ми почина преди десет години. Ние с Мари останахме двете сами. Преди пет години тя се запозна с едно добро момче — Мишел. Той е техник в химическия завод. А преди три месеца, когато се връщаха от един пикник, колата му се врязала на кръстопътя в някакъв стълб. Мишел загина на място, а Мари я отведохме в клиниката на Кристиан, практически в безнадеждно състояние.

Мариус Кристиан лично я прегледа и каза, че положението ѝ е тежко, но не толкова страшно и нямала толкова увреждания, колкото слабо сърце. Действително тя и преди това не беше много добре със сърцето, а сега с тези счупвания и наранявания... Накратко казано, беше невъзможно да се извърши операция при това ѝ състояние. Кристиан каза, че ще се реши да оперира само ако сърцето се пооправи.

Аз не излизах от клиниката, стоях до Мари. Убеждавах ме, че това не е нужно, че компютърът ще следи за състоянието ѝ по-добре от всеки човек. Но нима те можеха да разберат състоянието на една майка... Така изминаха няколко денонощия. През цялото време Мари беше в безсъзнание. После в залата, където лежеше Мари, пристигна Кристиан. Той ми каза, че според показанията на компютъра, дъщеря ми става все по-зле — сърцето явно не може да се справи.

Не ми се искаше да вярвам, че това е краят. Умолявах Кристиан да направи нещо. Той ми отвърна, че нито стимулаторите, които вече бяха приложили, нито апаратът за изкуствено сърце-бели дробове може да помогне тук. После се замисли малко и ме попита коя кръвна група имам. Казах му. Той пак замълча доста време:

„Знаете ли какво, мадам Девил — рече ми най-сетне той, — можем, разбира се, да използваме един шанс. Веднъж вече опитах този начин и тогава спасихме човешки живот. Наистина тогава пациентът беше в по-добро състояние от дъщеря ви, но...“

Запитах го какъв е начинът.

„Съдейки по отговора ви — отвърна той, — групата и резус-факторът на вашата кръв съвпадат с кръвта на дъщеря ви. Ще проверим и сърцето ви и ако състоянието му е добро, бихме могли да съединим кръвоносната ви система с тази на дъщеря ви. Тогава вашето сърце ще работи и за двете. Да се гарантира добрият изход, разбира се, не може. Искам да кажа, че допълнителни увреждания няма да има, но доколкото това ще облекчи пациентката и ще я изведе от кризисното състояние — никой не знае.“

Заявих му, че съм готова на всичко, бързо ми направиха анализ на кръвта, провериха за всеки случай и сърцето ми. И след половин час съобщиха, че организъмът ми може да издържи експеримента. До леглото на Мари поставиха още едно, после Кристиан съедини кръвоносните ни системи. Не изпитвах никакви болки или неприятни усещания. В мозъка ми се въртеше само една мисъл — спасението на Мари.

След около час ми казаха, че Мари се е почувствувала по-добре, сърцето ѝ започнало да бие по-ритмично. Това беше разбираемо — нали моят организъм бе поел част от натоварването му. За всеки случай и на мен ми поставиха датчици и сега компютърът следеше и за двете ни.

Първото денонощие протече нормално. Мари не ставаше по-добре, но и по-зле не беше. В средата на второто денонощие положението ѝ започна да се влошава. Поне така показваше компютърът. Лекарите и сестрите се разтичаха, направиха ѝ инжекции, но подобрение нямаше. Изведнъж усетих, че става нещо лошо с мене, не с Мари. По-точно казано, започвах да усещам нея в себе си, сякаш аз съм тя. Казах това на Кристиан, но той не ми повярва. А наистина беше така.

Нищичко не разбирам от техника, но мисля, че компютърът просто ми предаваше състоянието на Мари. Нали и тя, и аз бяхме съединени с машината чрез десетки проводници. Аз се мъчех, борех се за живот, но чувствувах, че умирам. А ми се искаше да живея, много се искаше. И чувствувах, че умирам като двадесет и три годишна девойка...

Не, просто не съумявам да ви предам всичките си усещания в онзи миг. Надвечер изгубих съзнание, но преди това успях да настоя в

никакъв случай да не откъсват Мари от мене.

Когато отново дойдох в съзнание, наоколо ми стояха лекари и сестри. Усещах някакъв необикновен прилив на сили. Тогава запитах как съм. Кристиан отвърна:

„Мари почина! Но вашият организъм не е понесъл никаква вреда.“

Запитах ги дали бяха разделени кръвоносните ни системи. Отвърнаха, че са го направили веднага, щом разбрали, че е умряла. Аз се разплаках, те започнаха да ме успокояват...

Задържаха ме още един ден в клиниката, после ме изписаха и потвърдиха, че всичко е в ред. Аз погребях Мари и нещата тръгнаха по старото си русло. Поне така ми се струваше.

Но веднъж забелязах, че моите започнали да побеляват коси пак са потъмнели. Чувствах се великолепно, като че ли съм се подмладила с четвърт век. После се изгладиха всички бръчки, кожата ми стана свежа. Тялото ми също стана някак по-младо, по-гъвкаво. По улицата започнах да долавям погледите на младежите. Всички познати и съседни ме гледаха с подозрение и ми досаждаха с въпроси. Но какво бих могла да им отговоря, когато и аз самата нищо не разбирах. В края на краищата всичко така ми дотегна, че реших да ида при Кристиан и да го запитам какво става с мене. Разбирате ли, започна да ми се струва, че съм отнела живота на Мари, за да се подмладя аз самата. Макар че в действителност с радост бих отдала своя, само да бе останало детето ми живо. Нали нямах никого освен нея. Тази мисъл ме терзаше.

И ето че отидох при Кристиан. Аз и преди това бях ходила в кабинета му и знаех за вратата към терасата. Не ми се искаше да срещам другите, затова пристигнах по-късно и потропах на вратата.

— Извинете — прекъсна я Пиер, — но пазачът е уверен, че онази вечер никой не е влизал в парка.

— Че какво друго ще каже, когато по това време бърбеше с някакъв човек и аз спокойно минах през полуотворената врата. Беше вече тъмно, аз бях в тъмни дрехи и те просто не ме забелязаха...

— Какъв цвят беше палтото ви?

— То всъщност не е мое, а на Мари. Едно особено тъмносинкаво, от синтетика.

— Така си и мислех — кимна инспекторът. — Но аз ви прекъснах. И тъй, какво стана после?

— Ето какво — Симона Девил запали цигара и продължи: — Кристиан дойде до вратата, отдръпна завесата. Когато ме видя, за миг се стъписа, но после ми отвори и ме покани вътре.

— Какво има? — запита ме той, малко стреснат и объркан.

Обясних му с две думи всичко и го запитах може ли да разбере това. Не е ли знаел, че това може да се случи.

— Ако сте знаел, то как сте могъл да постъпите така, а не обратното? — запитах го аз. — Трябваше да оживее Мари, не аз.

— Вие какво си мислите! — отвърна той. — Дори не съм предполагал. И честно казано, още не проумявам как е могло да стане. Бъдете любезна и ми разкажете всичко подробно, от самото начало. Интересуват ме и най-дребните неща: вашите усещания, мисли, чувства, започнали от онзи момент, когато свързах организма ви с този на вашата дъщеря.

И аз му разказах това, което вече казах и на вас. И за това, как започнах да се чувствавам като Мари, и как се борех за живота, и всичко, което се случи по-късно с мене. Мариус Кристиан ме слушаше внимателно. Когато свърших, той дълго мълча, размишляваше за нещо.

— Знаете ли — неочаквано ми заговори той, — като че ли долавям механизма на тази промяна. Това, че сте се чувствували като Мари Девил и сте се борили за живота си, не е толкова съществено. Вината е на компютъра. Свързаните с него датчици не само са вземали данни от тялото на дъщеря ви, но са ги предавали и на вас — нали и на вас имаше такива датчици. Защо е ставало така — не зная. Аз не съм кибернетик, а хирург.

Много по-важно е другото — това, че сте се подмладили, и на това чудо, струва ми се, че аз намерих отговора, поне вярвам, че съм го намерил. И по-рано някои учени и лекари са изказвали предположението, че в момент на криза организмът на болния отделя в кръвта си някакви особени ферменти със страхотна живителна сила, които помагат или се стараят да помогнат на организма да преживее. Такъв извод е правен след анализирането на стотици и дори хиляди случаи, когато човекът по всички медицински закони и правила е трябвало да умре, а той все пак е оживявал. Само че всичко това до днес беше теория. Има ли наистина такива ферменти, никой не е знаел

със сигурност, защото се е смятало за кощунство да се подложи на изследване организъмът на човек, едва спасил се от смърт. И ето че вие сте първото и засега единственото свидетелство, че този фермент съществува наистина.

Вашият организъм беше съединен с този на дъщеря ви. Нейната кръв стана ваша и обратно. И точно в момента, когато смъртта вече я е обсебвала, организъмът на вашата дъщеря ѝ е дал последния шанс да преживее — отделил е в нея, а следователно и във вашата кръв точно този фермент. За нея е било вече късно, той не е могъл да ѝ помогне, но затова е обновен изцяло вашия организъм. Мисля, че това вещество притежава огромна сила. Съдейки по всичко, то се отделя в кръвта в течение на само няколко секунди, та дори и по малко и в минимални количества. Нали в противен случай хората отдавна щяха да са установили съществуването му. Не, вие дори не предполагате какво означава това!

Обърнах внимание, че Мариус Кристиан беше твърде възбуден. Очите му блестяха, страните му се покриха с някаква неестествена, трескава руменина, движенията му станаха резки. Той скочи и започна нервно да крачи из кабинета.

— Това е откритие, велико откритие! — възбудено приказваше той. — Ние ще добиваме този фермент... Той ще струва скъпо, твърде скъпо. Ще могат да се подмладяват само най-богатите и те ще трябва да развържат кесииите си. Аз няма да им го отстъпя даром. А това означава, че и аз ще стана богат, страхотно богат...

Той говори още в същия смисъл, обръщайки се по-скоро към себе си, отколкото към мене. Отначало не придавах особено значение на думите му. Но неочаквано ме порази една мисъл. Запитах се откъде се кани да добива този фермент Кристиан. Нали самият той току-що каза, че веществото се изработва само в организмите, намиращи се в кризис, в предсмъртно състояние... Страшна догадка мина през ума ми. Запитах Кристиан.

— Ах, мадам, оставете сантименталностите — отвърна ми твърде грубо той, — защо трябва да месим тук чувствата? Главното е, че методът за подмладяване е открит. А как ще го правя аз — това не бива да ви вълнува. Самият аз още не зная точно как. Може би като свързва стария богаташ с умиращ млад човек, както съединих вас с дъщеря ви. Или ще се опитам да изолирам този фермент, което

несъмнено е по-сложно. Повтарям ви: още не зная. Важното е, че самият принцип вече съществува.

— А къде ще откриете умиращ човек с необходимата ви кръвна група? — запитах го аз. — Боя се, че това не е толкова просто, както ви се струва. При това човекът трябва да е млад.

— Че защо пък непременно умиращ? — попита Кристиан и рязко замлъкна. Но аз разбрах какво имаше предвид. Той искаше да подбира живи хора със съответната кръвна група и по някакъв начин да ги довежда до кризис, до предсмъртно състояние. А когато предаде този фермент на някой отворителен дебелак, младият просто ще умре.

Не зная вече дали Кристиан разбра, че съм се досетила за онова, което той не доизрече гласно, или не, но той прехвърли разговора на друга тема и започна да ме уговаря да не разказвам никому за случилото се с мене и за нашия разговор. Той дори ми обеща да ми даде пари, за да се преселя в друг град, където външността ми няма да буди недоумение. Той ми говори още много, но аз вече не го слушах. Стана ми страшно. Не, не за мен самата, а за тях, за другите. Защото прекрасно разбирах, че Кристиан по-скоро ще ме ликвидира, отколкото да се откаже от страшната си идея.

Той говореше, а аз чувствавах, че трябва да предприема нещо. Но не знаех какво. Кристиан ми предложи да прием за преселването ми и, както той се изрази, „за нашата дружба“. Извади от бара бутилка ликьор и се обърна да вземе чашки. В този миг изведнъж разбрах, че трябва да го спра, да го спра завинаги! И грабнах от масата ножа, който вече бях забелязала, и го забих в гърба на Кристиан. Не зная къде го улучих, но той веднага рухна...

Какво е станало после — не помня. Бях като насън. Осъзнах се едва в дома си...

Симона Девил замлъкна. Стоеше бледна и стискаше догарящата цигара, без да забелязва, че тя обгаря пръстите ѝ.

— Улучили сте го право в сърцето — прекъсна мълчанието Пиер.

— Наистина ли вярвате, че той е имал сърце? Уверена съм, че не — печално произнесе мадам Девил. — Иначе не би му хрумнала подобна мисъл.

Тя извади нова цигара и пак запуши. Инспекторът също напълни отново лулата си. Двамата седяха и мълчаха. Всеки следеше

собствените си мисли. Симона — за това, което бе се случило, Тексие объркано се питаше какво е длъжен да стори. По закон трябваше да я арестува незабавно или поне да съобщи всичко на началството. Беше длъжен... Но не му се искаше. Какво да стори?

Изпитваше дълбоко съжаление към тази жена, понесла толкова много през последните два месеца. При това разбираше още нещо: в хода на следствието в съда ще стане известно откритието, което Мариус Кристиан бе направил в последната нощ от живота си. И кой би могъл да гарантира, че на някой друг няма да хрумне да осъществи тази скверна идея, която бе хрумнала и на убития?

Пиер бавно стана. Симона Девил го изгледа удивена.

— Добре, ще измислим нещо — инспекторът се отправи към изхода.

Симона също стана и тръгна след него.

— Не забравяйте, че нито за миг не съжалявам за това, което извърших. Разбирам какво ме очаква и не се боя.

Тексие се сбогува мълчаливо.

* * *

На другия ден инспекторът не отиде в управлението. Скиташе безцелно из града, изпълнен с колебания. Още един ден остана у дома си, измъчван от същите мисли. И едва на третия се появи на работа, без да е взел окончателно решение. А след един час му донесоха писмо. Пиер го разпечата.

„Уважаеми инспекторе,

— прочете той, — разбирам какво ви измъчва. Вие сте порядъчен човек и се боите от това, което плашеше и мен — че някой би могъл да се възползува от идеята, от която искаше да се възползува и Кристиан. Аз намерих най-добрия изход. Когато получите писмото ми, аз вече ще съм при Мари. В квартирата ми ще намерите писмо, в което съм писала, че съм убила Кристиан за отмъщение — защото не е успял да спаси дъщеря ми. Нека си мислят, че съм ненормална. Това е единственият изход. Благодаря ви за всичко!

Ваша Симона Девил“

Един миг инспекторът остана като зашеметен. После скочи и се втурна към колата си.

Когато разбиха вратата и влязоха в жилището на Симона Девил, тя лежеше на пода в същата стая, в която преди няколко дни бе разговаряла с Тексие. На масата лежеше запечатано писмо...

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 50, 51, 52/1975 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.